

lut pienintä ja velan BKT-osuuden kasvu suurinta. Nopea kiristyspolitiikka ei siis ole saanut aikaan käännettä, vaan on johtanut yleiseurooppalaiseen nolakasvuun ja vakavaan deflaation vaaraan.

Kreikan holtiton taloudenpito ei Harakan mielestä ollutkaan kriisin todellinen syy, Kreikan tapaus vain nosti perussyyn esiin: rahaliitolla ei ollut ”perälautaa”. Euroon ei oltu rakennettu minkäänlaista varomekanismia, joka otettaisiin käyttöön, jos jokin jäsenmaa on ajautumassa maksukyvyttömyyteen. Kaikenlainen yhteisvastuu oli nimenomaan kielletty, ja keskuspankin tuli pitäytyä vain inflaation torjunnassa. Harakka epäilee, että näin oli tehty tietoisesti. Eurosta haluttiin uusliberalistinen rahaliitto, jonka kehitystä johtaisivat markkinavoimat.

Mutta markkinavoimat eivät halunneet, että Kreikka eroaa tai erotetaan eurosta, koska se olisi johtanut sijoittajavastuun täyteen toteutumiseen eli valtaviin tappioihin. Kreikalle oli lainattava lisää, jotta se voi hoitaa velkojaan. Keväällä 2010 kukin

euromaa lainasi Kreikalle kukin hiukan ja samalla ryhdyttiin rakentamaan väliaikaista ja pysyvää kriisirahastoa. Poliittisen paineen alla niille kaavailut pääomat ja tukivaltuudet jäivät sijoittajien silmissä aivan liian pieniksi, jotta niillä voitaisiin estää kriisimaiden ajautuminen maksukyvyttömyyteen. Kriisimaiden korot jatkoivat nousuaan ja olivat huipussaan kesällä 2012. Euron hajoaminen oli ovella.

Ainoa riittävän suuri ”sinko” on keskuspankin hallussa. Sitä USA:n keskuspankki käytti syksyllä 2008, kun se ilmoitti ostavansa rajattomasti liittovaltion velkakirjoja eli painamalla rahaa. Asiallisesti saman ilmoituksen antoi Euroopan keskuspankin uusi pääjohtaja Mario Draghi heinäkuun 26. päivänä 2012. Näin:

”EKP on valmis tekemään kaiken tarvittavan (‘whatever it takes’), jotta euro säilyy. Ja uskokaa minua, se kyllä riittää.”

Draghi teki ratkaisun, joka olisi voitu tehdä heti keväällä 2010, jolloin pelkokertoimen kasvuun johtanut paniikki olisi loppunut alkuunsa. Keskuspan-

kin silloinen johto ja erityisesti sen saksalaiset jäsenet ja Saksan johto muutenkin harasivat vastaan. Saksan kipeässä muistissa on 1920-luvun hyperinflaatio, jonka setelirahan silmittömän lisääminen sai aikaan. Mutta ajat ovat nyt toiset. Draghin ilmoituksen jälkeen kriisimaiden korot putosivat välittömästi ja ovat jatkaneet laskuaan tähän päivään saakka. Tämä kehitys teki mahdolliseksi Kreikan viimekeväisen paluun vapaille velkamarkkinoille.

Onko EKP:n roolinvaihdos riittävä eli onko rahaliiton kriisivalmius nyt kunnossa? Kirjansa lopussa Harakka pohtii kiinnostavasti, miten euroalueen toimintatapoja voisi kehittää niin, että uusien kriisien syntymistä voitaisiin paremmin ehkäistä. Oli vähällä, ettei Harakka päässyt henkilökohtaisesti tätä kehitystyötä tekemään. Timo Harakka oli nimittäin sitoutumattomana demarina ehdolla Euroopan parlamenttivaaleissa kesäkuussa, sai yli 20 000 ääntä eli demariehdokkaista kolmanneksi eniten – mutta jäi varasijalle, kun vain kaksi pääsi läpi.

Eutanasia vai ei?

PEKKA WAHLSTEDT

Eutanasia on noussut kiistakapulaksi, jota enemmistö suomalaisista kannattaa, mutta lääkärit vastustavat. Tosin hiljattain Terhokodin johtaja ylilääkäri Juha Hänninen julkaisi kirjan, jossa hän ilmoitti punnittujen perustelujen saattelemana, että hän on siirtynyt vastustajien leiristä hyväksyvien puolelle – perussyynä oli yksinkertaisesti

se, että Terhokodissa Hänninen on itse joutunut näkemään sen kurjuuden ja kärsimyksen helvetin, minkä läpi syöpäpotilaat ja muut kuolemansairaat joutuvat kulkemaan ennen kuin saavat ikuisen rauhan. Esko Seppänen ja Ilkka Taipale taas julkaisivat viime vuonna kirjan, johon oli koottu monipuolisen joukon (mm. Jorma Palo, Pau-

Reino Pöyhä & Tiina Tasmuth & Pekka Reinikainen (toim.)
Lääkäri saattajana
Pohdintoja kärsimyksestä,
kuolemasta ja eutanasiasta
Duodecim, 2014

la Kokkonen, Timo Airaksinen, Claes Andersson ja Heikki Pälve) kantoja puolesta ja vastaan.

Tänä vuonna julkaistun *Lääkäri saattajana* -kirjan kirjoittajat ovat myös tehneet saattotyötä syöpäpotilaiden ja muiden vaikeasti sairastuneiden kanssa – mutta hylkäävät silti eutanasian. Miksi? Yksi perustelu on, että nykyinen lääketiede on niin kehittynyttä, että ainakin pahimmilta kärsimyksiltä voidaan välttyä etenkin oikeanlaisen lääkityksen avulla.

Mutta vastustuksen takana on myös periaatteellisempia syitä. Ensimmäinen ja yksinkertaisin perustelu vastustaa eutanasiaa löytyy yli 2 000 vuoden takaa lääketieteen isän Hippokrateen valasta, jonka mukaan lääkärin velvollisuus on suojella ja vaalia elämää, ei tuhota sitä. Lääkärin tehtävä on saattaa ja lievittää kärsimyksiä kuoleman porteille asti, ja ihmisten luottamus lääkärikuntaa kohtaan nousee juuri tästä ehdottomasta elämän kunnioittamisesta.

Toisaalta Hippokrateen periaate itsessään on vain perustelematon periaate, julistus. Kirjan kirjoittajat esittävätkin monimutkaisempia ja pitemmälle argumentteja kantansa tueksi.

Kirjassa arvostellaan äärimmäistä individualismia ja yksilön autonomiaa, joka on eutanasian puolustamisen taustalla – autonominen ihminen saa päättää vapaasti omasta elämästään, miksi ei myös kuolemassaan. Vasta silloin autonomia on toteutunut täydellisesti.

Kirjassa kuitenkin todetaan, että kukaan ei ole täydellinen autonominen ja itseriittävä, vaan yksilöt ovat monin tavoin riippuvaisia toisistaan.

Nyky-yhteiskunnassa, jossa ihannoidaan nuorekkuutta, tehokkuutta, taloutta, moni voi valita eutanasian siksi, että ei halua olla toisten aikaa vievänä ja hyödyttömänä taakkana. Kirjan mukaan onkin olemassa esimerkkejä siitä, että monet eutanasian anojat ovat olleet masentuneita, mutta muuttaneet mieltään saatuaan inhimillistä ja hyväksyvää kohtelua osakseen.

Vaikka tässä on varmasti perää, kirja ei huomaa, että tässä ongelman ydin ei ole eutanasia, vaan yhteiskunta, jota pitäisi muuttaa inhimillisemmäksi ja tasa-arvoisemmaksi.

Toinen perustelu tukeutuu siihen, että ihmiset saattavat muuttaa mieltään. Jos eutanasiaa anonut vajoaa syvään koomaan, mistä tiedämme, ettei hän kooman aikana muuta mieltään ja valitsekin elämän. Argumentti on hieman spekuloiiva ja unohtaa, että koomassa *de facto* oleva ihmisen tietoisuus on sammunut, eikä hän voi ajatella yhtään mitään, ei eutanasiasta kuin mistään muustakaan.

Kalteva pinta -argumentti taas väittää, että jos antaa eutanasialle sormen, se vie kohta koko ruumiin. Eli tulevaisuudessa voi käydä niin että ihmi-

siä surmata eutanasian nimissä hyvin heppoisin perustein, mistä historiakin hyvin todistaa. Mutta aivan samalla tavalla kaltevaan pintaan vedoten joku voisi väittää että homoseksuaalisuuden salliminen johtaa pian pedofilian ja sodomian hyväksymiseen.

Kaiken kaikkiaan outoa on se, että elämää pidetään jotenkin luonnollisena ja eutanasiaa luonnon vastaisena, elämän tylysti katkaisevana tekona – mutta sairaaloissahan ihmiset pysyvät hengissä lääkkeiden ja koneiden avulla, ja ylipäänsä nykyihminen elää luonnottoman vanhaksi verrattuna esiteollisen ajan ihmisiin. Myös kirjassa myönnetään, että nykyään kuolemaa pelätään enemmän kuin koskaan, ja kun ennen kuoltiin kotona ja levättiin avonaisessa arkussa, nyt kuolla sairaaloissa ja viimeisellä matkalla arkun kansi on tiukasti kiinni.

Näin ihmisen elämää keinolla millä hyvänsä pitkittävä hoito on luonnottomuutta, ja kuoleman tervetulleeksi toivottava eutanasia luonnonmukaista. Onhan kuolema osa elämää ja päinvastoin, toista ei ole ilman toista, ja se joka torjuu jommankumman, menettää molemmat – mitä koneeseen kytketty ja lääkkeitä täyteen pumpattu entisen itsensä irvikuvaksi muuttunut ihminen karmivalla tavalla suorastaan symboloi.